

หลักการขยายพันธุ์ยาง

เรียบเรียงจาก สถาบันวิจัยยาง

ยางพาราเป็นพืชที่ใช้พื้นที่ปลูกและจำนวนต้นปลูกต่อไร่มากเมื่อเทียบกับไม้ผลยืนต้นชนิดอื่นๆ ในแต่ละปีจะมีการผลิต วัสดุปลูกคือมีการขยายพันธุ์ยางเป็นปริมาณมาก ขึ้นส่วนของพืชที่ใช้ในการขยายพันธุ์ยาง ประกอบด้วย

๑. ส่วนของต้นตอยาง (stock)

- ได้จากเมล็ดยางพารา ซึ่งอาจเป็นเมล็ดยางพื้นเมือง ที่มีรากแก้วและต้นที่แข็งแรง หรืออาจเป็น เมล็ดยางพันธุ์ดีที่ผสมโดยธรรมชาติ เมล็ดยางพันธุ์ PB ๕/๕๑, GT ๑ และ PB ๒๖๐ สามารถปลูกทำเป็นต้นตอ หรือต้นกล้ายางได้ดีกว่าเมล็ดพันธุ์อื่น

- เมล็ดยางพาราจะเสื่อมความงอกได้เร็วมาก ดังนั้น ควรเก็บเมล็ดมาเพาะโดยเร็วไม่ควรเกิน ๒๐ วัน ซึ่งโดยปกติ เมล็ด ยางในฤดูจะให้เมล็ดในเดือนกรกฎาคม-กันยายน ส่วนเมล็ดยางนอกฤดูกาลจะตกให้เมล็ดน้อย และมีความสมบูรณ์ต่ำ จึงไม่นิยม นำมาทำการขยายพันธุ์

- ระยะเวลาการร่วงหล่นของเมล็ดยาง จะต้องเตรียมแปลงให้เสร็จก่อนเมล็ดยางหล่น ซึ่งปกติแล้วเมล็ดยางจะร่วงหล่น ปีละหนึ่งครั้งนานประมาณ ๓ เดือน ระยะเวลาการร่วงหล่นนั้นจะแตกต่างกันไปตามสภาพของท้องที่

- จังหวัดทางภาคใต้ฝั่งตะวันออก เมล็ดยางจะร่วงหล่นประมาณเดือนสิงหาคม

- จังหวัดทางภาคใต้ฝั่งตะวันตก เมล็ดยางจะหล่นประมาณ เดือนสิงหาคม-กันยายน

- จังหวัดทางภาคตะวันออก เมล็ดยางหล่นประมาณเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม

๒. ส่วนของตายาง (scion)

- ได้จากกิ่งตาในแปลงขยายพันธุ์กิ่งตายางพันธุ์ดี สามารถซื้อจากหน่วยงานของรัฐ เช่น ศูนย์วิจัยยาง ศูนย์บริการวิชาการและปัจจัยผลิตรายการเกษตร และแปลงขยายพันธุ์ยางที่จดทะเบียนจากศูนย์วิจัยยางแล้ว ขึ้นส่วน ของตาที่นำมาใช้จะต้องมีความสมบูรณ์ และดูแลรักษาอย่างดี จึงจะทำให้ความสำเร็จในการติดตาสูง กิ่งตายางพันธุ์ดี นั้นต้อง ใช้พันธุ์ยางที่ทางกรมวิชาการเกษตร ออกคำแนะนำทุก ๔ ปี ซึ่งหน่วยงานที่ผลิตกิ่งตายาง และแปลงเอกชนจดทะเบียน จำเป็นต้องเตรียมกิ่งตาไว้ให้พร้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพันธุ์ยางชั้น ๑

การสร้างแปลงกิ่งตายาง

๑. เลือกพื้นที่ : พื้นที่ควรเป็นที่ราบ ดินร่วนและมีความอุดมสมบูรณ์ มีการระบายน้ำดี อยู่ใกล้แหล่งน้ำ ไม่มี ไม้ยืนต้นปะปน

๒. การเตรียมพื้นที่ : ไถพลิกดิน ๒ ครั้ง และไถพรวนอีก ๒ ครั้ง เก็บเศษซากไม้ และวัชพืชออกจากแปลงหรือเผาทิ้ง

๓. การวางผังแปลงกิ่งตาง : กำหนดพันธุ์ยางที่จะปลูก กำหนดปริมาณของพันธุ์ยางแต่ละสกุล จัดวางผังแปลง กิ่งตาง ให้แยกพันธุ์ยางแต่ละสกุลเป็นแปลง ๆ ระหว่างแปลงย่อย ควรเว้นระยะห่างให้เห็นเด่นชัด ระยะระหว่างแปลงกว้างประมาณ ๓-๔ เมตร ในระยะแปลงย่อยมีหลักถาวรปักเป็นเครื่องหมายแสดงเขตแบ่งพันธุ์ยางได้ หรืออาจทำเป็นคูระบายน้ำไว้รอบแปลง เพื่อป้องกัน น้ำ ชั่งในแปลง

๔. ระยะปลูก : การปลูกสร้างแปลงกิ่งตาง เพื่อการผลิตกิ่งตางเขียว ควรใช้ระยะปลูกดังนี้

๒x๑ เมตร = ๘๐๐ ต้น/ไร่

๑.๕x๑.๕ เมตร = ๗๑๑ ต้น/ไร่

๕. วัสดุปลูก : วางแนวปลูกแล้ว ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปลูกด้วยยางชำถุงขนาด ๑-๒ ฉัตร ปลูกด้วยต้นตอตา ยาง ปลูกด้วยต้นกล้า และติดตามด้วยพันธุ์ที่ต้องการใช้

๖. การบำรุงรักษาแปลงกิ่งตายาง :

การปลูกซ่อม : เมื่อต้นยางตาย ควรปลูกซ่อมทันทีให้ตรงตามพันธุ์ และถ้ามียางพันธุ์อื่น ๆ ปะปน ควรติดตามเปลี่ยน พันธุ์ให้ถูกต้อง

การปราบวัชพืช : ควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อาจใช้แรงงานหรือสารเคมีก็ได้จะเริ่มกำจัดวัชพืชเมื่อยางอายุ ๒, ๔ และ ๖ เดือน และกำจัดวัชพืชอีกครั้งหนึ่ง คือ ช่วง ๑ เดือน ก่อนที่จะตัดกิ่งตายางไปติดตามขยายพันธุ์

การใส่ปุ๋ยกล้ายาง :

- สภาพดินร่วน ใช้ปุ๋ยเม็ด สูตร ๑๑-๖-๔ หรือปุ๋ยผสมสูตร ๘-๑๔-๓
- สภาพดินทราย ใช้ปุ๋ยเม็ด สูตร ๑๐-๕-๙ หรือปุ๋ยผสมสูตร ๘-๑๓-๗
- การใส่ปุ๋ยจะใส่หลังจากกำจัดวัชพืชไปแล้วทุกครั้ง ตารางเวลาการใส่ปุ๋ยแสดงในตารางที่ ๑ ข้อควรระวังในช่วงระหว่าง ๑ เดือน ที่จะ ตัดกิ่งตายาง ห้ามใช้สารเคมีปราบวัชพืชหรือใส่ปุ๋ยในแปลงกิ่งตาง เพราะจะลอกแผ่นตาไม่ออก ทำให้เปอร์เซ็นต์ความสำเร็จ ในการติดตามลดลง

ตารางที่ ๑ : ตารางแสดงเวลาการใส่ปุ๋ยยางพารา

ปีที่	อายุต้นยาง / (เดือน)	เขตปลูกบางเดิม		เขตปลูกบางใหม่	
		ปีแรก 20-0-20 (กรัม/ต้น)		ปีแรก 20-10-12 (กรัม/ต้น)	
		ต้นแรกเขียว	ต้นแรกทรน	ต้นแรกเขียว	ต้นแรกทรน
1	2	70	100	60	1
	5	100	140	80	-
	11	130	170	100	-
2	14	150	200	110	2
	16	150	210	110	-
	22	150	210	120	-
3	28	230	320	180	2
	36	230	320	180	-
	40	240	330	180	2
4	47	240	330	180	-
	52	260	360	200	2
	59	260	360	200	-
5	64	270	370	200	2
	71	270	370	200	-

การคลุมโคน : ก่อนเข้าหน้าแล้ง ควรใช้เศษวัชพืชหรือฟางข้าวคลุมโคนต้นยาง เพื่อช่วยรักษาความชื้นใน ดิน โดยคลุม โคนห่างจากต้นยาง ประมาณ ๑๐ ซม.

๗. การตัดแต่งเลียงกิ่งตายาง :

- เมื่อเลียงต้นแม่พันธุ์ให้เจริญเติบโตมีเปลือกสีน้ำตาลสูงจากพื้นดินประมาณ ๑ เมตร หรือมีอายุประมาณ ๑ ปี จะตัดกิ่งตา กระโดงไปใช้ได้ แต่ถ้าจะเลียงเป็นกิ่งตาเขียวให้ตัดยอดฉัตรบนสุดทิ้ง ตัดเลียงครั้งที่ ๑ ปล่อยให้แตกกิ่งแขนงออกมา บริเวณฉัตร ยอดเลียงไว้ ๓-๔ กิ่ง เมื่อฉัตรแก่แล้วก็ตัดไปใช้ได้พร้อมกันนี้ก็ทำการตัดเลียงครั้งที่ ๒ ต่อไป
- ในปีหนึ่ง ๆ จะตัดเลียงกิ่งตาได้ ๓ ครั้ง(ครั้งที่ ๑, ๒ และ ๓) กิ่งตาเขียวที่ตัดไปใช้ได้แต่ละครั้งควรมีอายุ ๑ เดือนครึ่ง - ๒ เดือน เมื่อหมดฤดูการติดตามแล้วจะตัดต้นกิ่งตาล้างแปลง (ตัดต่อ) ให้เหลือกระโดง ๑-๒ กระโดง สูงจากพื้นดิน ๗๕ ซม. เพื่อเลียงกิ่ง กระโดงไว้ผลิตกิ่งตาเขียว ในปีที่ ๒ เมื่อเลียงกระโดงได้ ๓-๔ ฉัตร ก็ทำเหมือนกับเมื่อปีที่ ๑ ทุกประการ
- ต้นกิ่งตายางในปีที่ ๓ เลียงกระโดงได้ ๒-๓ กระโดง
- ต้นกิ่งตายางในปีที่ ๔ เลียงกระโดงได้ ๔ กระโดง
- ต้นกิ่งตายางที่สมบูรณ์ตั้งแต่ปีที่ ๔ ขึ้นไป จะเลียงได้ ๔ กระโดง ๆ ละ ๔-๕ กิ่ง จะได้กิ่งตาเขียวต้นละ ๑๖-๒๐ กิ่ง สามารถ เลียงได้ ๓ รอบ/ปี ปีหนึ่ง ๆ จะได้กิ่งตาเขียวประมาณ ๔๘-๖๐ กิ่ง/ต้น ต้นแม่พันธุ์ กิ่งตายางที่มีอายุเกิน ๑๕ ปี ควรโคนปลูกใหม่

๘. การนำกิ่งตาเขียวไปใช้ :

- ก่อนนำกิ่งตาเขียวไปใช้ต้องตัดก้านใบออกให้หมด กิ่งตา ๒-๓ ฉัตร จะตัดตรงข้อเป็นท่อนยาวประมาณ ๑ ฟุต (๓๐ ซม.) โดยเฉลี่ยกิ่งตายาง ๑ ท่อน มีตาที่นำไปใช้ขยายพันธุ์ประมาณ ๒-๓ ตา แต่ภายหลังการขนส่ง หากกิ่งตาได้รับความกระทบ กระเทือน ทำให้ตายางบอบช้ำ จะเหลือตายางที่นำไปติดตาม โดยประมาณ

๑.๕ ตาต่อกิ่งพันธุ์ ๑ ท่อน

- การนำกิ่งตาไปใช้ต้องให้เร็วที่สุดภายใน ๓ วัน แต่ถ้าชุบขี้ผึ้งที่ปลายทั้ง ๒ ข้างของกิ่งตาจะสามารถยืดเวลาการนำไป ใช้ได้นานถึง ๕ วัน และต้องหมั่นรดน้ำให้เปียกชื้นอยู่เสมอ

๙. การบรรจุ ขนส่ง และการเก็บรักษากิ่งตา :

- กิ่งตาเขียวที่นำไปใช้ ต้องตัดก้านใบให้หมด กิ่งตาชนิด ๒-๓ ฉัตรจะตัดตรงข้อ เป็นท่อนยาวประมาณ ๑ ฟุต หาก ต้องเก็บไว้ข้ามวันต้องชุบปลายทั้งสองด้วยขี้ผึ้ง
- นำกิ่งตาบรรจุลง บุงด้วยวัสดุ ฟางข้าว กาบกล้วย สลับกันเป็นชั้น ๆ ให้แน่น
- เมื่อได้รับกิ่งตาจะต้องเก็บไว้ในที่ร่ม รดน้ำให้ชุ่มนำไปติดตามให้เร็วที่สุด ถ้าจำเป็นต้องเก็บไว้ข้ามวัน และกิ่งตาจุ่มขี้ผึ้งแล้ว ให้ตัดส่วนที่จุ่มขี้ผึ้งออกแล้ว ตั้งกิ่งตาไว้ในภาชนะใส่น้ำประมาณ ๓ ซม. จึงยกขึ้นห่อด้วย กระสอบชุบน้ำ เมื่อถึงวันรุ่งขึ้น จะต้องนำไปติดตามทันที

การสร้างแปลงกล้วย

หลักพิจารณาสภาพพื้นที่ในการสร้างแปลงกล้วย

๑. พื้นที่สำหรับสร้างแปลงกล้วย

- ควรเป็นที่ราบ สามารถระบายน้ำได้ดี อยู่ใกล้แหล่งน้ำ การคมนาคมสะดวก ควรเป็น ดินร่วน ดินที่ไม่เหมาะสม คือดินทรายจัด และดินเหนียว เพราะการระบายน้ำไม่ดี

๒. การเตรียมดิน

- ไถพลิกดิน ๒ ครั้ง หลังจากนั้นไถพรวนอีก ๑-๒ ครั้ง เพื่อให้พื้นที่เรียบสม่ำเสมอ ในขณะที่เดียวกัน ควรเก็บเศษวัชพืชออกจากแปลงปลูกให้หมด ในการไถพรวนครั้งสุดท้าย ควรหว่านปุ๋ยรอกฟอสเฟต ๑๐๐ กก./ไร่

๓. ชนิดและสิ่งปลูก

- ปลูกด้วยเมล็ดสด ใช้เมล็ดที่เก็บมาจากสวน นำไปปลูกในแปลงโดยเรียงเมล็ด การปลูกโดยวิธีนี้ใช้

เมล็ดไร่ ละประมาณ ๒๕๐-๓๐๐ กก. เมื่อเมล็ดงอกจะต้อง ถอนแยก คัดต้นเลวออกให้เหลือเฉพาะที่แข็งแรง ไว้สำหรับติดตา

- ปลูกด้วยเมล็ดงอก ปลูกโดยการนำเมล็ดมาเพาะเสียก่อน แล้วนำเมล็ดที่เริ่มงอก แต่ยังไม่แตกหน่อ หรือออก รากไปปลูกในแปลง

- ปลูกต้นกล้า ๒ ใบ ใช้ต้นกล้าที่แตกใบแล้ว ซึ่งได้จากการเพาะหรือถอนจากสวนนำไปปลูก

การคำนวณเมล็ดที่ใช้เพาะกล้วย :

- เมล็ดยางใหม่ ๑ ปี๊บ หนักประมาณ ๙-๑๐ กก. มีประมาณ ๑,๘๐๐-๒,๐๐๐ เมล็ด เมล็ดยาง ๑ กก. มีประมาณ ๒๐๐-๒๔๐ เมล็ด เมล็ดยาง ๑ กระสอบปาน หนักประมาณ ๕๕-๖๐ กก. ปกติเมล็ดยางใหม่จะมีเปอร์เซ็นต์ความงอกประมาณ ๘๐-๙๐% ถ้า เก็บเมล็ดยางไว้นานเกิน ๑๐ วัน เปอร์เซ็นต์ความงอกจะลดลงเหลือเพียงประมาณ ๔๐-๕๐%

การเตรียมแปลงเพาะเมล็ดยาง:

๑. ขุดพลิกดินให้ลึกประมาณ ๒๐ ซม. แล้วพรวนดินให้เป็นก้อนเล็ก ๆ

๒. เก็บเศษซากไม้ที่ปนอยู่ในแปลงออกให้หมด

๓. ยกแปลงขนาดกว้าง ๑ เมตร สูงประมาณ ๑๕-๒๐ ซม. ส่วนความยาวของแปลงขึ้นอยู่กับจำนวนเมล็ดที่ใช้เพาะ

๔. ใช้กลบหรือขี้เถ้าเก่า ๆ กลบบนแปลงเพาะแล้วเกลี่ยให้เรียบสม่ำเสมอ

** แปลงเพาะอาจจะทำในระหว่างแถวขังใหญ่ก็ได้ ซึ่งไม่ต้องทำร่มกันแดดให้อีกแต่ถ้าทำในที่โล่งแจ้งจะต้องทำเพิงคลุม ให้ร่ม โดยใช้ใบมะพร้าวหรือวัสดุอื่น ๆ

การจัดเรียงเมล็ดบนแปลงเพาะ :

๑. เกี่ยเมล็ดอย่างให้เรียงกันเพียงชั้นเดียว และสม่ำเสมอจนตลอดทั้งแปลง
๒. คว่ำด้านแบนของเมล็ดอย่างลงและกดเบา ๆ
๓. ใช้แกลบหรือขี้เลื่อยกลบทับอีกครั้งเพียงเบา ๆ
๔. รดน้ำบนแปลงเพาะเบา ๆ เช้า-เย็น ทุกวัน (หากฝนตกไม่จำเป็นต้องรดน้ำอีก)
๕. หลังจากเพาะเมล็ดได้ ๕ วัน หมั่นตรวจดูเมล็ดงอกในแปลงเพาะทุกวัน
๖. นำเมล็ดที่งอกแล้วไปปลูกในแปลงชำทุก ๆ วัน และควรทำด้วยความระมัดระวัง
๗. คัดเมล็ดที่ไม่งอกภายใน ๑๔ วันนับจากวันเพาะทิ้ง เพราะเมล็ดที่งอกหลังจากนี้จะเป็นกล้า秧ที่ไม่สมบูรณ์ การทิ้ง เมล็ด秧ที่งอกแล้วไว้ในแปลงนาน ๆ จะทำให้รากยาว การขนย้ายไปปลูกจะทำให้รากหักเสียหายง่าย

การปลูกในแปลงกล้า秧โดยใช้เมล็ดงอก:

- หลังจากเตรียมดินในแปลงเรียบร้อยแล้ว การปลูกด้วยเมล็ดงอกใช้ระยะปลูก ๑๕x๗๐ ซม.หรือ ๒๐x๗๐ ซม.จะปลูก ได้ประมาณ ๑๕,๐๐๐ ต้น และ ๑๒,๐๐๐ ต้น ตามลำดับ

การบำรุงรักษาแปลงกล้า秧:

แปลงกล้า秧ควรได้รับการบำรุงรักษาเป็นอย่างดี เพื่อที่จะได้กล้า秧ที่เจริญเติบโต แข็งแรงและสมบูรณ์เต็มที่ ในการบำรุงรักษาควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

การกำจัดวัชพืช การกำจัดวัชพืชในแปลงกล้า秧นิยมใช้สารเคมี เพราะจะประหยัดค่าใช้จ่าย ได้ดีกว่าใช้แรงงาน

ครั้งที่ ๑ - กำจัดวัชพืชก่อนงอก ทำการพ่นสารเคมีก่อนหรือหลังการปลูก โดยใช้ไดยูรอน อัตรา ๒๕๐ กรัม (สารออกฤทธิ์) ผสมน้ำ ๘๐ ลิตรต่อไร่ ใช้หัวฉีดสีแดงเบอร์ ๐.๐๗๘

ครั้งที่ ๒ - หลังจากปลูกได้ ๖-๘ สัปดาห์ ถ้าวัชพืชให้หมด แล้วพ่นด้วย ไดยูรอน อัตรา ๑๒๐ กรัม (สารออกฤทธิ์) ผสมน้ำ ๕๐ ลิตรต่อไร่ ใช้หัวฉีดสีเหลือง เบอร์ ๐.๐๔๐

ครั้งที่ ๓ - เมื่อต้นกล้า秧อายุ ๔ เดือน ให้ถากวัชพืชออก แล้วพ่นตามด้วย ไดยูรอน ในอัตราเดิม

ครั้งที่ ๔ - ระยะติดตา ใช้ พาราควอท อัตรา ๖๐ กรัม(สารออกฤทธิ์)ต่อไร่ ผสมน้ำ ๕๐-๘๐ ลิตร ใช้ หัวฉีดสีเหลือง เบอร์ ๐.๐๔๐

การใส่ปุ๋ย ต้นกล้ายางที่ตั้งตัวได้แล้ว ควรใส่ปุ๋ยเป็นระยะ ๆ ต้นกล้ายางจะแข็งแรง และเจริญเติบโตเร็ว

๑. เตรียมดินใช้ปุ๋ยรอกฟอสเฟต ๑๐๐ กก.

๒. ปุ๋ยที่ใช้สำหรับกล้ายาง

- สำหรับดินทราย ใช้ปุ๋ยผสมสูตร ๘-๑๓-๗ หรือปุ๋ยเม็ดสูตร ๑๐-๕-๙

- สำหรับดินร่วน ใช้ปุ๋ยผสมสูตร ๘-๑๔-๓ หรือปุ๋ยเม็ดสูตร ๑๑-๖-๔

๓. ใส่ปุ๋ยทุกระยะ ๑-๒-๓ เดือนหลังปลูกและใส่อีกครั้งก่อนติดตาม ๑ เดือน

๔. ใช้ปุ๋ยในอัตราครั้งละประมาณ ๖๐ กก.ต่อไร่ ทั้งหมดจะใช้ปุ๋ยประมาณ ๒๔๐ กก.ต่อไร่

วิธีใส่ปุ๋ย:

๑. กำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ยทุกครั้ง

๒. การใส่ปุ๋ย ๒ ครั้งแรก หวานปุ๋ยเป็นแถบกว้างประมาณ ๘ ซม. โดยหวานให้ห่างจากแถวข้างข้างใดข้างหนึ่งประมาณ ๓.๕ ซม.

๓. การใส่ปุ๋ยครั้งต่อไปควรหวานปุ๋ยให้ทั่วแปลง และควรระมัดระวังอย่าให้ปุ๋ยถูกใบอ่อนของกล้ายาง

การคลุมดิน ควรคลุมดินเมื่อต้นยางอายุได้ ๒ เดือน เป็นต้นไป เพื่อควบคุมวัชพืชและควบคุมความชื้นในดิน ให้เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของต้นกล้ายาง วัสดุที่ใช้ควรเป็นเศษวัชพืชหรือวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น ควรใช้วัสดุคลุมดินในระหว่างแถวกล้ายางในท้องที่แห้งแล้ง สามารถติดตามต้นกล้าได้ก่อนการไม่คลุมดิน ประมาณ ๒ เดือน

การคัดต้นเลวทิ้ง ควรกระทำเมื่อต้นกล้ายางได้ประมาณ ๒-๓ เดือน หลังจากปลูกโดยเลือกถอนต้นยางที่แคระแกร็นหรือต้นยางที่คดงอทิ้ง เหลือไว้ใบแปลงสำหรับติดตามเฉพาะต้นกล้ายางที่แข็งแรง ต้นกล้ายาง เมื่ออายุ ๖-๘ เดือน หรือมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางที่ระดับ ๑๐ ซม. จากพื้นดินได้ไม่ต่ำกว่า ๑ ซม.สามารถติดตามได้